

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

50. ÉVFOLYAM

1984. AUGUSZTUS

4. SZÁM

ORDASS LAJOS
SÍRJÁNÁL:

**“Nem szerettük eléggé azokat,
akiket eltemettünk”...**

A budapesti VII. ev. világgyűlés megnyitása előtt két nappal (július 20-án) az Ev. Világszöv. és a Magyarországi Ev. Egyház képviselői rövid megemlékezést tartottak D. Ordass Lajos püspök sírjánál a Farkasréti-temetőben. Az áhítaton az Ev. Világszöv. végrehajtóbizottságának és munkatörzsének tagjain kívül résztvett még a püspök leánya, Mária, férjével, Dedinszky Gyula lelkésszel, valamint D. Káldy Zoltán püspök-elnök és dr. Nagy Gyula püspök is. A sírnál két éneket énekeltek el, zsoltárt olvastak, továbbá imát mondott Josiah Kibira tanzán püspök, az EVSz elnöke, Johannes Hanselmann bajor püspök és David Preus amerikai püspök, az EVSZ alelnökei.

Emlékbeszéde során Káldy Zoltán püspök-elnök méltatta az elhunyt püspök érdemeit, különösen

az Ev. Világszövetség megalakulása körül és a magyarországi társadalmi változások idején. Ordass működéséért hálát adott Istennek rámutatva arra, hogy a püspök szolgálatát lelki békeségben végezte, noha őt egyoldalúan ítélték meg, s többnyire elszigeteltség, magárahagyatás volt az osztályrésze. Ordass azonban rendületlenül hitt abban, hogy Isten ereje és jóraivó akara végül is nyilvánvalóvá lesz. Őt az a meggyőződés vezette, hogy az egyház feladata a sáfárság, a szolgálat, nem pedig az, hogy uralkodjék. Lelkészi tevékenységét mindig az Írás mondanivalójához igazította.

Káldy Zoltán külön is kihangsúlyozta, hogy Ordass, akit 1947-ben és 1957-ben is az Ev. Világszöv. alelnökévé választottak meg, sokat fáradozott a világevangelikus nagy családja egységéért, jóllehet ún. első

szerelme Magyarország volt: ennek népe között szolgált, s ennek földjében nyugszik is.

A püspök-elnök befejezésül ezeket mondotta: *“Egy sírmelletti megemlékezésben nem lehet Ordass Lajos életéről és szolgálatáról teljes képet festeni. Most csak azt mondjuk el, ami a szívében van: a bűnbánatot, azt a szorongó érzést, hogy nem szerettük eléggé azokat, akiket eltemettünk. Azonban Isten megbocsátó kegyelmében bízva, s azt bizonynyal bírva is, járjuk tovább szolgálatunk útját.”*

LCUSA/BB

173 szavazattal 139 ellenében

**Dr. Káldy Zoltán
az EVSz új elnöke**

Július 31-én, alig öt perccel az eredményhirdetés után **Markovits Pál** ev. lelkész, az Erős Vár kiküldött tudósítója telefonon jelentette, hogy Budapesten az Evangélikus Világszövetség elnököt választott a következő hét esztendőre **dr. Káldy**

Ordass Lajos sírjánál a Farkasréti-temetőben. A képen balról jobbra: Dr. Eugene Brand amerikai lelkész (ALC), az EVSz tanulmányi osztályának társ-igazgatója; dr. Káldy Zoltán püspök; dr. Josiah Kibira tanzán püspök, az EVSz elnöke; dr. Carl Mau amerikai lelkész, az EVSz főtittkára.

Zoltán, a Magyarországi Evangélikus Egyház 65 éves püspök-elnöke személyében.

Miután több korábbi aspiráns nem került rá a listára, s a közgyűlés plénuma sem állított újabb jelölteket, a jelölő bizottság végleges javaslata négy személyre szorítkozott: dr. **Káldy Zoltán** püspök; dr. **Roger Nostbakken**, a kanadai Saskatchewan Egyetem ev. hittudományi karán a rendszeres teológia professzora; dr. **David W. Preus**, az Am. Lutheran Church elnöklő püspöke; valamint **Bodil Sölling** asszony, a dán (ev.) egyházi segélyszerv társtítkára. A szavazás első menetében Káldy 136, Sölling 78, Preus 52, Nostbakken 31 szavazatot kapott. A második menetben, a szabályok szerint, a két legmagasabb szavazatszámú jelölt vesz részt, így lett a végeredmény: Káldy 173, Sölling 124, tartózkodott a szavazástól 15.

A választás eredményének kihirdetése után megható spontaneitással felhangzott a jelenlevő többszáz magyar nemzeti imádsága, a Himnusz. Ez valószínűleg példa nélkül állt az ev. világgyűlések történetében: nem volt szokásban ilyenkor az illető ország himnuszát énekelni. Az ülésterem külföldi többsége előbb talán kissé csodálkozva, de azután a tisztelet teljes megadásával állt fel, hogy lelkileg is résztvegyen a magyarok nagy történelmi pillanatában.

Káldy lassan megindult az elnökségi emelvény felé, de útját többször félbeszakította a gratulálók és a riporterek tömege. Mielőtt az emelvényre lépett volna, a másik három jelölt s az EVSz többi vezetője átölelte és mindkét oldalon arcon csókolta.

Mikor a rend helyreállt, az új elnök rövid beszédében megköszönte a feléje irányult bizalmat. Elfelejtí — mondotta — az "elfogultságot és rágalmat" (utalás a közgyűlés előtt és alatt ellene intézett támadásokra), inkább minden tehetségével nekifeszül az előttevalóknak, és egyenesen fut a cél felé (Fil 3:14). Feltámasztott Urunkat kell követnünk a megújult életben. Ígéri, hogy munkatársaiavszorosanegyüttműködik, hiszen tisztában van azzal, hogy egy ilyen nagy közösséget, mint a Világszövetség, nem lehet egyedül vezetni.

A JÚLIUS 22-I MEGNYITÓ ISTENTISZTELET

résztvevőinek száma meghaladta a várt 12 ezret, sőt megközelítette a Sportcsarnok mintegy 14 ezres befogadóképességét. Ebből kb. 9 ezret tett ki az ország minden részéből odasereglett gyülekezetek népe. Közel 200-tagú énekkar szerepelt, hét karmesterrel, Trajtler Gábor orgonált. Mintegy 120 magyar lelkész segédkezett az úrvacsoraosztásnál, melyet Johannes Hanselmann bajor püspök, az EVSz alelnöke vezetett.

Az igehirdetés — a Világszövetség fennállása óta első ízben — ma-

koronája. De hozzátette: az egyházi élet stílusának különbözősége nem jelenti azt, hogy az evangéliumot bármiféle ideológiával keverjük, nincs szó konformizmusról. A versenyfutásban a keresztyénnek le kell vetnie minden felesleges terhet, a bűnt, mely akadályoz a futásban. Ez jelentkezhethet mint önzés, szeretlenség, vagy bármi más, de az alapvető bűn mindig a hit hiánya, a hitlenség.

Prédikációja további részében a püspök visszatekintett az "előttünk járókra", az egyházatyáktól kezdve a Reformáción át a magyar ev. egyház és az EVSz nagyjaira, a hit hő-

Megnyitó istentisztelet. Az első sorban ülnek, balról jobbra: Carl Mau főtitkár, Nagy Gyula püspök, Káldy Zoltán püspök-elnök, Johannes Hanselmann bajor bispök, Eugene Brand osztályvezető, Schaller István, a csísei ev. egyház elnöke, Marthe Abmodou (Kamerun), Bathineni Subbamma (India), Sebastian Kolowa, a tanzán ev. egyház püspök-elnöke.

gyar nyelven hangzott el. Káldy Zoltán püspök félórás prédikációjának alapigéje Zsid 12:1—2 volt. **“Ézért tehát mi is, akiket a bizonyágtévőknek akkora fellege vesz körül, tegyünk le minden ránk nehezedő terhet, és a bennünket megkörményező bűnt, és állhatatossággal fussuk meg az előttünk levő pályát. Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére, aki az előtte levő öröm helyett — a gyalázzattal nem törődve — vállalta a keresztet, és az Isten királyi székének jobbára ült.”**

A keresztyének a világ különböző részein más-más pályán futnak, s ez a magyar evangélikusokra is érvényes. Meg vagyunk győződve, hogy pályánkat Isten szabta meg. A püspök emlékeztette hallgatóit, hogy a különbözőségeik ellenére, a reánk bízott evangélium ugyanaz, mint ahogy a cél is ugyanaz: az igazság

seire, akik között Ordass Lajos püspököt is felsorolta.

Jézus maga volt a legállhatatosabb versenyfutó a pályán, hirdette az evangéliumot, gyógyította a betegeket, végül életét adta a világért ... nemcsak mint legfénylőbb példánk, hanem mint Megváltónk, Szabadítónk, minden erőnk forrása ... Bizonyosak vagyunk, hogy egyházunk, veszedelemben élő világunk, egész jövődönk az ő kezében van. Ezért élhetünk reménységben és futhatunk egyenesen a cél felé — fejezte be igehirdetését Káldy püspök.

A megnyitó istentiszteletet direkt adásban közvetítette a magyar rádió, valamint a finn, nyugatnémet és osztrák televízió. Egy másik jelentés szerint a magyar televízió is közvetítette azt, ami mindenesetre példa nélkül állna.

Reflexió Budapest után

Innen távolról nehéz elképzelni azt a felemelő jelenetet, amikor az egész világ evangélikusainak nagy sereg-szemléjén, az elnökválasztás eredményének kihirdetésekor, a budapesti Sportsarnokban felszendült a Himnusz, melyet a magyar evangélikusok könnyes megindultsággal énekeltek ...

Nagy megtiszteltetés ez elsősorban Káldy Zoltánnak. Különösen azért, mert negyedszázados püspöki szolgálata sok kritikát váltott ki. Püspöki stílusa, teológiai és politikai igazodása nem volt és nincs mindenkinek az ínyére. Hiába voltak vehemens sajtónyilatkozatok, sokszor még nívónaluli kirohánások is azok ellen, akik felemelték a másik oldal szavát, bizonyos körülmények, amelyek az ő vezetését jellemzik, talán még ma sem teszik feleslegessé a kérdéseket, s nem oszlatják el a kételyeket sem. Persze látjuk azt is, ami pozitív. Mert, ha nem is lehetünk minden belső történések a tanúi, bizonyos, hogy az egyházi élet aránylagos élénkségekben tárul eléink. Nem ahhoz kell azt hasonlítani, ami egyebütt lehetséges vagy éppen van, hanem ahhoz, hogy adott helyzetében mit képes produkálni és mennyire mehet el törekvéseiben.

Káldy Zoltán EVSz elnöki tiszte rendkívüli megtiszteltetés a magyar evangélikusság számára is. Ebben a választásban benne van az az elismerés, amelyet magyarhoni evangélikus egyházunk ötödfél évszázados léte kiérdemelt. Az a lelki, szellemi, s gyakorlati szolgálat, melyet egyfelől híveink a legkülönfélébb világi hivatási és munkabeosztási ágakban, másfelől lelkészeink, teológiai tanáraink, s püspökeink végeztek az élet minden területén, nem maradt nyom nélkül. Minduntalan tartotta magát az a statisztikai megállapítás, hogy az evangélikusság jóval számarányán felül járult mind a magyar haza felvirágzásához, mind a nemzetközi evangélikus és ökumenikus egyházi munka előbbreviteléhez. Most a hazai magyar evangélikusság, s vele együtt az egész magyarság rivaldafénybe került. De, s ezt Magyarországon ne felejtse senki sem, ebből a fényből széles sugárnak kell vetődnie az elorzott területeken élő és küszködő magyarságra is. Egy kisebbségi egyház, melynek most rendkívüli hivatás jutott, nem mulaszthatja el a törődést

azokkal a véreivel, akiket saját szülőföldjükön nemkívánatos kisebbségként kezelnek.

Sokakat izgat természetesen az, hogy milyen lesz most az EVSz irányvétele. Bár sok minden függ a végrehajtó-bizottság összetételétől is, Káldy Zoltánnak mégis az lesz a legnagyobb próbája, hogy tud-e egyensúlyt tartani és tartatni.

A világban legalább két lista jár kéz-kézben, hogy mi mindent kellene megoldani a béke, a békés együttélés, s az általános minimális jólét megteremtéséhez. Eddig Káldy Zoltán csak az egyik lista teteleit hangoztatta nagy igyekezettel, s érezhető szocialista hanghordozással. Mostantól a másik listával is törődnie kell. Bizonyára megállapítja majd, hogy egy-egy tétel mindkét listán azonos, mások kiegészítik egymást. De azzal is szembe kell néznie, hogy maradnak alapvető tételek, amiket szemellenzős formulákkal nem lehet elintézni. Az evangélium nem "szocialista"; igaz, nem is "kapitalista". Ezért éppen ez a körülmény jelenti majd a különbséget, hogy Káldy Zoltán csupán az Állami Egyházügyi Hivatal engedélyével külföldön is tevékenykedő magyar-e, vagy válik-e

belőle a beléje helyezett és általa meg is köszönt bizalom szerint elismerést kivívó nemzetközi tekintély. Éppen az utóbbi reményteljes elgondolás készítette az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia tisztikarát is arra, hogy Káldy püspök várható megválasztását több szempontból jónak tartsa. (Lásd az Erős Vár 1984. évi 1. számában "Az evangélikus 'Bakócz Tamás' érdekében" című cikket.)

Pál apostoltól nemcsak azt tanuljuk, hogy a versenypályán — amit időnként fel is kell gereblyéznünk, meg le is kell salakoznunk — jól fussunk, hanem azt is, hogy hogyan szolgáljunk az evangéliumért az emberek között: egyrészt "lenni mindenkinek mindenne" (1Kor 9:22), másrészt tudomásulvéve a Krisztusban való egységet, mert "nincs többé sem zsidó, sem görög, nincs sem szolga, sem szabad ..." (Gal 3:28). Ha Káldy Zoltán ebben a tragikusan megosztott világban erre a magaslatra tud emelkedni, vagy mihamarabb megbizonyítja, hogy ezen a magaslaton áll, amint ő és közvetlen környezete ezt hangoztatja, akkor sok áldás kíséri majd új tisztében. Ezt szívből kívánjuk neki mind a világ-evangélikusság, mind az általános világhelyzet, de ugyanakkor még a mi evangélikus testvéreinket is magába fogláló magyar népünk érdekében.

Bernhardt Béla

ORDASS LAJOS:

Keresztyénségem hitele

Aki atyjának vagy anyjának azt mondja: templomi ajándék az, amivel megsegíthetnélek, az olyan akár ne is tisztelje atyját vagy anyját.
(Máté 15:5.)

U r a m !

Kenetteljes szó az igaz érzés helyett, oltárra tett adomány életmentő embersegítés helyett (pedig mindkettőre lenne mód!), vallásos kegyeskedés bátor hitvallás helyett, meszterkelt parancsokon való fönnakadás Isten egyértelmű akaratának teljesítése helyett, sóhajtozás a bátor tett helyett — a keresztyénség hitelrontását jelenti, és éppen ezért szigorúan megítéled.

A Te akaratod pedig olyan világos. Nyílt szívvel a kisgyermek és a legegyszerűbb ember is megértheti. Ezt akarod: Isten hozzám hajló szeretetét háláljam meg emberszerető étellel. Ahányszor követőidnél ezt látta a világ, mindig elmélyült a ke-

resztyénség hitele és embereket nyert meg követésedre.

Uram!

Ne engedj elzárkóznom ott, ahol Te megértést és jóságot vársz tőlem felebarátom irányában. Szemforgatásom miatt ne gyalázza senki a keresztyénséget, főképpen pedig ne adjak okot Isten nevének szidalmazására.

Leplezetlen, nyílt szívért imádkozom hozzád.

Útravaló

Ha napjában csak egyszer ...

Ha napjában csak egyszer kicsit elcsendesednél, s egyedül Isteneddel egy kicsit csendben lennél: kérdések oldódnának, balzsam hullna sebekre ... az a csendesség lenne út az örök életre.

(Németből T. E.)

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$3 per year by the Hungarian Conference—Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102. Second-class postage paid at Cleveland, OH. POSTMASTER: Send Address changes (Form 3579) to

ERŐS VÁR

P. O. Box 02148, Cleveland, OH 44102

No. 4. (230) Vol. 50.
AUGUST 1984

A "Lutheran Church in America"
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"

P. O. BOX 02148

CLEVELAND, OH 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja belföldön egy évre 3 dollár. Kanadában és egyéb külföldön évi 4 US dollár, vagy 5 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "zip code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is, pl.: St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by

Classic Printing Corporation

9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

Kemény Péter

HOVÁ MÉGY? MIÉRT?

(Hitből Élünk) — Az első kérdést a legenda szerint Péter apostol vetette fel Jézusnak, amikor találkozott vele a Rómába vezető úton. Péter menekülőben volt, a mártírhálótól való félelmében elhagyni készült a várost. A másodikat senki se kérdezte, mert nem volt szükség reá. Jézus azt felelte Péternek: "megyek, hogy meghaljak újra, — helyetted ..." Péter elszégyelte magát és visszafordult, elfogadta a mártírhálót, és ugyanez a legenda szerint, mikor megfeszítették azt kérte, hogy fordítsák meg a keresztet, fejfelé lefelé függve, mert nem érdemes arra, hogy úgy haljon meg, mint Mestere.

Mindkét kérdés örökké érvényes és életünk valamennyi terve, kísérlete, kezdeményezése előtt lenne felteendő. Tudnunk kellene, hogy hová is szeretnénk eljutni azon az úton, melyet elkezdettünk, hová is szeretnénk megérkezni, mit remélünk elérni. Mindez azonban nem lehetséges anélkül, hogy előbb meg ne feleltünk volna a második kérdésre: "Miért?" Amit tenni akarok, miért teszem, mi indít arra? Mert csak ha világosan tudjuk, hogy mit miért cselekszünk, reménykedhetünk abban, hogy lesz kezdeményezésünknek értelme.

Sok vonalon lehetne felvetni ezeket a kérdéseket. Megkérdézhetné magától a keresztény, aki elszokott a templomtól, elfeledkezett Istenéről, hogy hova is jut azon az úton, melyet követ? Lehet-e csakugyan békeséget találni egy Isten nélküli életben? Lehet-e abban reménykedni, hogy gyermekeink boldog embe-
rekké nővekszenek fel és nem égnek ki úgy, mint sokan közülünk, akik elfásultan a harcokban, öregségünk betegségeiben, talán özveggyi állapotban kérdezik meg, későn maguktól: "hová mégy most?" És ha tudnak valamiféle választ találni, akkor vajjon meg tudják-e okolni elfogadható érvekkel, hogy "miért"?

Megkérdézheti magától a külföldre menekült magyar, aki egykor tudta, hogy azért nem maradt otthon, mert nem volt hajlandó megalkudni egy reá kényszerítendő rendszerrel és abban reménykedett, hogy ember maradhat, szabad lelkű ember, aki hűséges lesz mindhalálig egykori elveivel. Vajjon ma, csaknem 40 év múltán megmaradt-e annak, aki volt, vagy "haladt a korral" és előbb kisebb, majd később nagyobb engedményeket tett, és elfogadott érzelmi alapon olyan dolgokat, melyekről azelőtt elvi alapon hallani sem akart ...

Kérdézheti ezeket egyéni alapon is a házasságban nem boldog fél, akár férj, akár feleség, aki előt ott a még most is lehetséges választás. "Megmaradjak-e esküm szerint egy házassági kötelékben, mely Pál apostol egyik mondása szerint: 'felemás igának' számítható, mert kétfelé húzunk, ahelyett, hogy együtt dolgoznánk, vagy nem?" Melyik a becsületesebb, melyik az Isten akarata szerint való, az-e, hogy kihangsúlyozom a saját boldogságomat, vagy pedig kintartok a "holtomig, holtáig el nem hagyom" esküje mellett? Ugyan ki merne a mai megalkuvásokkal teli világban azt a tanácsot adni a kételkedőnek: "barátom, nem te vagy a fontos, hanem a másik, és neked az a kötelességed, hogy tűrjél, elviseljél, igyekezzél megtenni mindent, még az adott, nehéz körülmények között is ..."

Világos ebből a három, találmra választott kérdéstömegeből, hogy mindegyiknek ugyanaz az alapfeltétele, az alapelve, melyet nem lenne szabad elfelejtenuk, semmiféle körülmények

között sem. És ez az alapelv Isten Igéjére támaszkodik és annak gyakorlati következményeit hangsúlyozza ki. Ez pedig nem a megalkuvás, hanem a tökéletes engedelmség elve, melyet Jézus halála által Isten szeretete bizonyított be nekünk. És ha szeretünk, ha az első lépés, melyet a "hová mégy?" döntése után tettünk annak idején, csakugyan szívünkben fakadt, akkor nem lehet kétséges, hogy utunk helyes, még ha nem is rózsás.

Minket Isten annak idején, szeretetéből kifolyólag az Óhoz vezető úton indított el. Adott nekünk szerető szülöket és a kereszttségben megáldotta első lépéseinket. Hogy szüleink milyenek voltak vallási szempontból, azt mindenki maga tudja, általánosítani nem lehet. De ha még nem is voltak olyan tökéletesek, mint kellett volna, még ha nem is adtak volna jó példát, még akkor sem őket hibáztathatja az egyén, hanem csak saját magát. Mert mindenkinek voltak lehetőségei, Isten mindenkit döntések elé állított, egy vagy más módon, és mindenki valamikor szembekerült az egyedül csak reá vonatkozó kérdéssel: "hová mégy?" És ha választ adott, valaki, élettársa, barátja, szülője, gyermeke, vagy testvére, tanítója, vagy főnöke, vagy lelkésze bizonyára megkérdézte azt is "miért?" Így senki se hibáztathat valaki mást, hacsak nem volt önmagában olyan gyenge, tehetetlen és ostoba valaki, aki hagyta, hogy a sors sodorja, azaz az élet vigye ide vagy oda.

Ezt a felelősséget kell ma különösképpen kihangsúlyozni egy olyan világban, melyben mindenki másban keresi a hibát és mást okol saját kudarcaiért. És ha őszinték vagyunk és magunkat valójában embernek tartjuk, akkor ezt a felelősséget vállalni kell és következményeivel szembenézni. Aki eltávolodott az Istentől, nem remélheti az üdvösséget, hacsak meg nem tér halála előtt és bűnbánattal nem kéri Isten kegyelmét. Aki kétfelé sántikal és hazafias szempontból megalkuszik a körülményekkel, mert így könnyebb, nem tarthat számot arra, hogy becsületben tartás. Ne feledjük el, hogy a kétfelé sántikalót egyik oldal se becsüli, még ha az, akinek javára alkudott meg, látszólag keblére öleli is. A háborúban az ellenséghez pártolót új mestere nem hátvédnek teszi, hanem előre küldi, hogy egykori barátai kezétől essen el. És a házasságban boldogtalan nem lesz boldog véglegesen egy válás után, mert ott fogja mindig kísérteni az a tény, hogy egykori, esküvel megerősített szavát megszegte.

Igenis felelősek vagyunk, mégpedig elsősorban Istennek, mert Ő mindent megtett értünk, érdekünkben. Ő pedig tudja körülményeinket és félre nem vezethető, egyik vonalon sem. Megértésre számíthatunk, de jóváhagyásra csak akkor, ha utunkat Ő eleve engedélyezte. De ki tudhatja ezt előzetesen? Ki meri elmondani, hogy félrelépései, Isten vonaláról való eltávolodásai megegyeztek Isten akaratával? Milyen sokszor igyekszik balsorsjal azzal elviselni az ember, hogy vigasztalja magát, "Isten akarata volt ez." Honnan tudja? Hogyan meri elmondani? Hogyan meri állítani, hogy nem saját önzésének, önkényesen követett vágyainak következménye az a baj, mely miatt szenved? Isten törvényei, alapvető szeretete nem változnak az idők múlásával, hanem nekünk kell alkalmaznunk őket életünk és életünk dolgaiban. Azaz nem is alkalmazni, hanem

egyszerűen követni, el nem térve tőle se jobbra, se balra.

Tehát nem önkényuralkodóval állunk szemben, amikor Isten törvényeiről beszélünk és a Vele való viszonyunkat tárgyaljuk meg. A kérdés az, hogy vajjon tudunk-e hálából kitarítani Mellette? Hálából azért, amit üdvösségünkre cselekedett Jézus Krisztusban, hálából mindazért a szépért és jóért, melyet Ő adott életünkben. Mert nincsen olyan élet, amelyben ne lettek volna szép napok, boldog órák és érzékszerveinkkel felfogott szépségek. Csak ezeket sokszor természetesnek vettük, magától értetődőnek tartottuk, és nem gyűjtöttük össze emlékeinkben. Pedig, ha meg lenne ez a kincstárunk, ha tudnánk szűkös napjainkban méríteni belőle, akkor könnyebb lenne életünk és sokkal nagyobb reménységgel várhatnánk a bajok elmúlására és a jövő megjavulására.

Isten ma is szeretettel és aggodalommal kérdezi tőlünk, valahányszor valamire készülődünk: "hová mégy?" Nem csak azt várja el, hogy őszintén megmondjuk Neki, miről is van szó, hanem azt is, hogy mindeneket átgondolva, meg tudjunk felelni a második kérdésre is: "miért?" Miért nem ezt, vagy miért nem azt, miért éppen eme bizonyos dolgot? El kellett volna jutnunk már arra a felnőtt, érett magatartásra, melyben tudjuk, hogy miért cselekszünk, éppen mert Isten Igéjével és szerető várakozásával vetettük össze és így bizalommal merünk nekivágni. De eljutottunk-e keresztyénységünkben... magyarságunkban... családi életünkben? Ez a nagy kérdés!

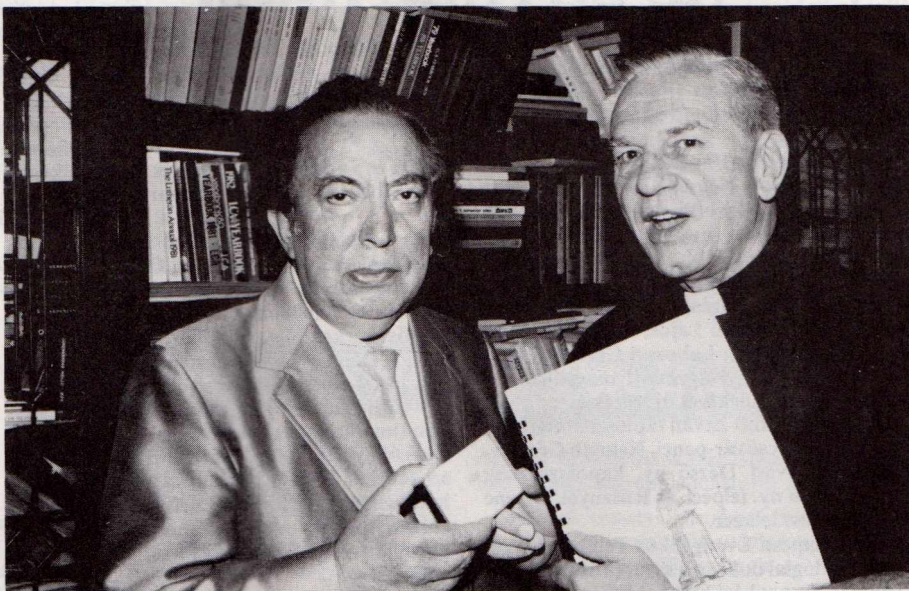
MEGJELENT! ... Útmutató a Biblia olvasásához

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia örömmel és a széleskörű használat reményében adja közre D.Brachna Gábor: Útmutató a Biblia olvasásához c. könyvét. Ez a könyv körültekintő kutatómunka alapján készült azzal a céllal, hogy segédletül szolgáljon rendszeres bibliaolvasáshoz akár egyének, akár csoportok számára. 224 oldalon történeti áttekintést és tartalmi ismertetést ad minden bibliai könyvhöz. Rámutat teológiai összefüggésekre is, és kihangsúlyozza a Biblia üdvösségtörténeti lényegét, amint az Jézus Krisztusban, az emberré lett Istenben személyesedett meg.

A könyv jellege ökumenikus. S bár utalásai jobbra az 1975-ben a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának fordításában készült Bibliára vonatkoznak, rendszeres hivatkozás történik a Szent István Társulat által 1973-ban kiadott Bibliára is.

A könyv írójának, D. Brachna Gábor esperesnek, aki az AMEK felkérésének tett ezzel a munkájával eleget, ezúton is hálás köszönetet mondunk, s ugyancsak Blatniczky Jenő ny. cinkotai lelkésznek a kéziratrendezésért, meg Bernhardt Béla clevelandi lelkésznek a kiadás

A Luther-kantáta sikere

A mű megírására megbízást adott AMEK nevében Juhász Imre titkár veszi át Kiss János zeneszerzőtől a kantáta partitúráját és hangfelvételét.

Mint korábban jelentettük, az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia felkérte Kiss János clevelandi zeneszerzőt egy zenemű megírására. A mű ősbemutatója május 27-én volt, a szerző ve-

zényletével, a clevelandi West Suburban Philharmonic Orchestra hangversenye keretében, s a többszázfőnyi hallgatóság kimagasló tetszéssel fogadta azt.

A szerző szerint a "Here I Stand" (Itt állok ...).c. kantáta mondanivalója "tanúbizonyosság Luther Márton hitvalló életéről". "Igyekeztem annak a kornak a zenei nyelvén szólni, a ma emberéhez, hogy kifejezzem, amit Luther hite és alkotása számomra jelent." A 12 perces zenemű teljes szimfonikus zenekarra íródott (ütőhangszereket kivéve), hárfá hozzáadásával, szoprán, alt, tenor és bariton hangokra. Az angolnyelvű előadásban énekelt részek három szövegforrásra támaszkodnak. Az első Luther éneke: "Mi Atyánk, ki vagy mennyekben"; a második a XI. századbeli antifóna, Veni, Sancte Spiritus nyomán írt Luther-ének: Jövel, Szentlélek Úristen; a harmadik részt Hans Sachs (1494—1576) német költő, drámaíró, "nürnbergi mesterdalnok" inspirálta, aki Luther iránti csodálatát ilyen rimekben fejezte ki (a "Wittenberg csalóánya" első két sora):

Luther tanítja: mind vétkeztünk, Ádámmal kárhozatba estünk ...

A kantáta szerzője Időszzerű gesztussal az EVSZ mostani budapesti gyűlésének dedikálta művét. A darab szép kiállítású, izléseken bekötött partitúráját, valamint az ősbemutató hangfelvételét Markovits Pál ev. lelkész vitte magával Budapestre az ünnepélyes átadás céljából.

Az amerikai magyar evangélikusok köszönik Kiss János testvérünknek, hogy az ő hite, lelkészedése és Istentől kapott tehetsége is hozzájárult a Luther-émlékű sokoldalú megüléséhez, mint még egy hang, mely beleolvad az Istent örökké dicsérolő fenséges himnusz harmóniájába.

Nem az a lényeges, hogy mit mondanak és gondolnak rólunk az emberek, hanem hogy hogyan állunk Isten előtt.

*

Nem az a döntő, hogy meddig élünk, hanem hogy életünknek helyes tartalma legyen.

A könyv ára önköltségi áron 8 dollár.

Rendkívüli kedvezményként ajánljuk (ez év végéig) az újfordítású teljes Biblia és a most megjelent Útmutató együttes megvételét, a kettő együtt mindössze 16 dollár. A fenti árak csak az Egyesült Államok területén érvényesek, de magukban foglalják a postai szállítási költségét.

Megrendelhető (a vételár beküldésével):

Hungarian Conference — LCA
c/o Rev. Béla Bernhardt
9715 Lake Avenue
Cleveland, OH 44102

A csekkre ezt kell írni:
Hungarian Conference — LCA.

AZ EGYHÁZ HÍREI

MAGYARORSZÁG

• Október 5-én Budapesten rendezik meg az egykori Evangélikus (Fasori) Gimnázium valamennyi még fellelhető volt növendékének a találkozóját.

• Pesterzsébeten Pintér Károlyné Nagy Erzsébet, Mohácsoson Németh Pál és Némethné Tóth Ildikó társszolgálatban, Gödöllőn Roszik Gábor, Kiskőrösön Lupták György, Szák-Szenden ifj. Deme Károly, Komáromban Kiss Péter, Csorna-Kapuváron ifj. Magassy Sándor, Béren Mátis András, Cegléden Zászkaliczky Pál, Zuglón Szabó Lajos, Szegeden Ribár János, Nyíregyházán Laborci Géza (felesége), az Sztankó Gyöngyi ugyanott másodlelkész) az evangélikus gyülekezet új lelkésze.

• Meghalt Pethő István tápiószentmártoni, Kiszely Sándor csóvár-penci, Németh Géza ny. csikvándi, Havasi Dezső ny. kaposszekcsői, Dombi László ny. felpécsi, és Ruznyák Ferenc ny. soproni ev. lelkész.

• A Budapesti Evangélikus Teológiai Akadémián teológiai doktorrá avatták Reuss László lelkészt, ev. egyházi külügyi titkárt; tiszteletbeli teológiai doktorrá avatták Szabó József ny. ev. püspököt, Madách-kutatót és Weltler Jenőt, a "Lutheránia" ev. énekkar karnagyát; a gyakorlati teológia új professzora dr. Nagy István tatabányai esperes-lelkész, az újszövetségi teológia új professzora dr. Cserhádi Sándor v. szegedi lelkész.

• Az Ev. Sajtóosztály kiadta Bozoky Éva gondozásában Sztehlo Gábor diakóniai lelkész "Isten kezében" c. naplóját, továbbá D. Koren Emil "Suomi — egyházi szemmel" c. könyvét.

• Közös magyar—szlovák kidolgozású tanulmányi könyvet adott ki az Ev. Egyház a VII. ev. világggyűlés főtémájáról és altémáiról. A könyv magyar, német, s angol kiadásban került szétosztásra.

• A Baptista Egyháznak Laczkovszki János utódaként Viczián János az új elnöke.

• Dr. Lékai László r. k. bíboros primásérsek felszentelte a budai Mátyás-templom teljesen újjáépített orgonáját.

• A Magyar Tudományos Akadémia emlékülést tartott Bél Mátyás pozsonyi ev. lelkész születésének 300. évfordulója alkalmából. Az ülésen széleskörű tudományos munkáját méltatták.

A pápa köszönti az evangélikusokat

A Szabad Európa Rádió július 30-i Élő egyház c. 50 perces katolikus műsora számos evangélikus vonatkozású hírt közölt, többek között Mau EVSz főtítkárr nyilatkozatát a r. kat—ev. párbeszédéről. Megemlítették, hogy Willebrands bíboros, az egységügyek államtitkára képviseli a Vatikánt a budapesti ev. világggyűlésen, ahol Lékai bíboros is köszöntötte a delegátusokat. II. János Pál pápa castelgandolfói nyaralójából küldött üzenetet az ev. világggyűlésnek. "Minden jelenlevő, és aki csak hallja szótát, imádkozzék a Szentlélekért a Budapesten találkozó evangélikus delegátusok számára, hogy az ott végzett munka jó gyümölcsöket hozzon és elősegítse a keresztyének közötti teljes egységét." — Az adás végén felolvasták az egyik imádságot, melyet az Ev. Világszövetség genfi központja adott ki a budapesti gyűlésre való felkészüléshez.

• Az Orsz. Ev. Presbitérium dr. Hafenschér Károly bp.—deák-téri igazgató lelkészt kimagasló teológiai munkásságáért "tiszteletbeli teológiai tanár" címmel tüntette ki.

• Az Ev. Teológus Otthon igazgatóhelyettesévé és a zuglói ev. gyülekezet másodlelkészevé Szabó Lajosné Mátrai Mariannát iktatták be.

• A hetenként megjelenő Reformátusok Lapjának Komlós Attila, a Confessio c. ref. folyóiratnak dr. Tenke Sándor, s a Református Egyház c. havilapnak Dusicza Ferenc az új felelős szerkesztője. Mindhárman lelkészek.

• A Déli Ev. Egyházkerületben Sólyom Károly paksi esperes-lelkész az új püspökhelyettes.

• Jánosházán új kápolnát, Pakson, Pogányban (imatermet és lelkészlakást is magabafoglaló) új gyülekezeti házat, Erdőkürtön új lelkészi hivatali épületet, Abaujszántón, Békéscsabán, Fehérvár-Csurgón, Lucfalván, Veszprémvárosyban renovált templomot, Béren renovált parókiát vett ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet.

• A Pesti Ev. Egyházmegyében Szirmai Zoltán fasori, a Nyugatbékési Ev. Egyházmegyében Pintér János orosházi lelkész az új esperes, míg a Veszprémi Ev. Egyházmegyében Sikos Lajos veszprémi, s a Pestmegyei Ev. Egyházmegyében Keveházi László pilisi lelkész esperesi szolgálatát újabb hat évre folytathatja.

• Az Ev. Egyházzól nemzetközi megbízás alapján Lehel László dunaharaszti lelkész készít diakép sorozatot.

• Közszegen a templomépítés 200., Gyónon, Miskolcon, Tápiószentmártonban fennállása 200., Nemescsón a templomszentelés 200., Csengődön a 20., Ipolyvecén a 80., ugyanitt az önállósulás 75. és Rezessy László lelkész helyi szolgálatának 10. évfordulóját ünnepelte, Kiskőrösön pedig Ponicsán Imre ny. lelkész 43 éves helyi szolgálatát ünnepélyes keretben köszönte meg az ev. gyülekezet.

• Az Országos Béketanács kebelében Egyházközi Békébizottság alakult; elnöke dr. Bartha Tibor ref. püspök. Ebbe a bizottságba protestánsok, ortodoxok, unitáriusok és izraeliták tartoznak.

• Hazatértek Svájcból Sztehlo Gábor diakóniai lelkész és feleségének hamvai. Ev. egyházi küldöttség koszorúzás keretében róttá le kegyeletét új sírjuknál a Farkasréti-temetőben, Sztehlo Gábor születésének 75., halálának 10. évfordulóján. Sztehlo Gábor a háborús időkben végzett rendkívüli értékes és sokak által nagyrabecsült szolgálatot. Működését a "Gyermekmentő" c. dokumentumfilm is részletesen méltatja.

• A miskolci ev. gyülekezet 200 éves történetéről emlékkönyvet adott ki; ez Szebik Imre esperes és dr. Várhegyi Miklós presbiter munkája.

• A VII. ev. világggyűlés mintegy 1000 hivatalos résztvevője mindegyikének az Ev. Egyház emlékül népimotívumú tárgyat ajándékozott.

SVÁJC

• Az Ev. Világszöv. közlése szerint 1983 végén az evangélikusság földrészek szerinti megoszlása a következő (zárójelben 1973-ra visszamenően a lélekszámbeli növekedés, ill. csökkenés százaléka): Európa 50 953 000 (—12.3%); Észak-Amerika 8 828 000 (—2.5%); Ausztrálázsia és Óceánia 700 000 (+12.4%); Af-

rika 3 760 000 (+64.1%); Ázsia 3 381 000 (+41.8%); Latin-Amerika 1 198 000 (+21.7%). Összesen 68 816 000 (—6.1%).

• Az Egyházak Világtanácsa új főtítkárául Emilio Castro uruguayi metodista lelkészt, az EVT világmiszsiói és evangélizációs főosztályának az elnökét választották meg.

KANADA

• A "Lutheran Church in America" egyház kanadai részlege, valamint az "Evangelical Lutheran Church of Canada" egyház egyidejű szavazással kimondta egyesülését, mely 1986. január 1-én lép életbe. Az új egyház "Evangelical Lutheran Church in Canada" néven működik majd; tagjainak a száma meghaladja a 210 ezret. Ezzel megszűnik az LCA egyház nemzetközi jellege.

USA

• A XXIII. olimpiai játékok kapcsán a világ majdnem minden vallási közössége képviseltette magát Los Angeles-ben. Legtöbbjük segélyszolgálatra szorított, néhányuk azonban agresszív hittérítéssel is foglalkozott.

• A "Lutheran Church in America" egyház nemrég tartott biennális közgyűlésén részt vett és beszédet tartott Jan Willebrands bíboros, a vatikáni keresztyén egység titkárság elnöke.

• Az "Association of Evangelical Lutheran Churches" egyház első püspöke, Dr. William H. Kohn lemondott hivataláról. Utóda eddigi helyettese, Dr. Will L. Herzfeld lesz; személyében először kerül néger országos ev. főpásztori tisztségbe.

• A Déli Baptista Unió azzal a megoklással utasította el kanadai gyülekezetek felvételét, hogy a nemzetközi jelleg missziós területeken alakuló gyülekezetek függetlenségi törekvését károsan befolyásolhatja.

• A "Christian Reformed Church" egyházban jóváhagyták a nők ún. diakónusi (adminisztratív és szeretmunkási) szolgálatát; igehirdetést nem végezhetnek. (Diakónus klasszikus meghatározásban a legalacsonyabb lelkesítő fokozatot jelenti — r. k.: szerpap —, s nem tévesztendő össze a diakonissza hivatással.)

• A "Unitarian—Universalist" egyházban (ez messze áll a mi unitárius egyházunktól) törvényesítették a homoszexuális személyek közötti "házasságkötést".

• A "Lutheran Church in America" egyház püspöke, Dr. James Crumley szerint vallásszabadságot mostanában kevesebben élveznek, mint valaha is. Ezt a Georgia államban letelepedett salzburgi evangélikusok ideérkezésének 250. évfordulója alkalmából mondta. A salzburgiak az akkori ellenreformáció szörnyűségei elől menekültek. Crumley püspök szerint a vallásszabadság korlátozását az etiópiai, namíbiai, szíriai, és keletnémetországi keresztyének helyzetével lehet jól példázni.

SZOVJETUNIÓ (Kárpátalja)

• A Magyarországi Református Egyház a Keresztyén Békefrakció közvetítésével 1000 Bibliát juttatott el a Kárpátaljai Magyar Református Egyház híveinek. Kárpátalját a csehek "jóvoltából" a Szovjetunió kebelezte be a 2. világháború után" így került be a Kárpát-medencébe. Ha netán valaki az Ukrán Szovjet Köztársaságban működő "Kárpátokontúli" Református Egyházzól olvas (Transcarpathian Reformed Church), ne felejtse, hogy a "túl" a szovjet nézőpontot jelzi, vagyis a mi Kárpátal-

jánkra vonatkozik, az ottéló magyar reformátusokra.

ÚJZÉLAND

- Az anglikán egyház a délafrikai apartheid-rendszert eretnokségnek nyilvánította.
- Az ev. egyházban bevezették gyerekek úrvacsoráztatását 10 éves korukban; konfirmációjukra 15 éves korukban kerül sor.

LENGYELORSZÁG

- Az ev. egyház lélekszáma az utóbbi években évenként átlag 3000 lélekkel növekedett. Az egyháznak kerekén 80000 tagja van.

NÉMETORSZÁG (NDK)

- Az anhalti uniós egyház elnöke szerint keresztyéneket nem vesznek fel a rendőrség tagjai közé, s csak nagy ritkán engednek tanítói vagy tanári pályára egyháztagokat.
- A thüringiai ev. egyház versenypályázatot hirdetett olyan zeneműre, mely Bach János Sebtyént méltatja a nagy zeneművész születésének 1985-ben esedékessé váló 300. évfordulója alkalmából.

NÉMETORSZÁG (NSZK)

- Evangélikusok tiltakozására beszüntették Bielefeldben a telefon-horoszkóp szolgálatot. Azzal érveltek, hogy az állam azzal a babonáságnak nyújt táptalajt (a telefon az állami postai igazgatóság hatáskörébe tartozik).

AUSZTRÁLIA

- Az ún. Egyesülő Egyház (presbiterianus, metodista, kongregacionalista elemekből) a Niceai Hitvallást eredeti, a görög-keletiek által megőrzött formájában szándékozik jóváhagyni. Ez azt jelenti, hogy a Szentlélekre vonatkozóan csak azt mondják, hogy "az Atyától jön" és nem az "Atyától és Fiútól". Az utóbbi toldást a nyugati keresztyénségben úgy a VIII. század táján rendszeresítették.

FINNORSZÁG

- Az ev. egyházban ismét elutasították a nők lelkésszé váló szentelésének a javaslatát. A javaslat pártfogói arra számítanak, hogy az 1986-ban ismét tárgyalásra vihető. Addigra a zsinati testület összetétele megváltozik és az ellenzék száma lényegesen csökken majd.

- Új ev. énekeskönyvet hoztak forgalomba. 642 ének közül 187 teljesen új; néhány régiszövegezésű éneket modernizáltak. Az új énekek között magyareredetűek is találhatók. A megelőző énekeskönyv 1938-ban jelent meg.

ROMÁNIA (Erdély)

- A szászok ev. egyháza elnéptelenedés veszélyének van kitéve. Ezért már csupán a kivándorlás szándékával foglalkozó lelkészt is megfosztják állományától. A felvevő országokban, mind Ausztriában, mind Németországban ezt az egyházi fegyelmi intézkedést tiszteletben tartják.

SVÉDORSZÁG

- A "Lutheran Church in America" egyházhoz tartozó Dr. Krister Stendahl ev. teológiai (Harvard Divinity School) professzort nevezték ki Stockholm püspökévé.
- Lundban 1000 éves templom nyomaira találtak. Feltehetően Blatand dán király építette, s abban temették el elődjét, Tveskagg királyt.

KAMERUN

- Kormányiszervek megengedték kétévi szüneteltetés után a ngaounderei, ev. egyházak

által fenntartott rádióadó működését. Ez az adó kb. 12 millió fulani nyelven beszélő nomád részére sugároz műsort.

INDONÉZIA

- Az ev. hitvallási iratokat rövidesen kiadják indonéz-bhaza nyelven. A kiadás költségeit az Ausztráliai Ev. Egyház és az Ev. Világszöv. fedezi.

DÉLAFRIKAI KÖZTÁRSASÁG

- Benniszülöttek között újra terjed boszorkányok és varázslók működése; erre úgy kö-

vetkezhetnek, hogy ebben az évben már vagy 15 meggyilkolt "varázslóra, boszorkányra" találtak. Megbüntették őket, mert kántálásuk vagy kotyvasztásaik nem hoztak kellő eredményt.

ETIÓPIA

- Állami hatóságok nagyban hátráltatják az ev. egyház működését. Nemrég az országos közgyűlést tiltották le éppen az utolsó pillanatban. A már beérkezett delegátusokat, hivatalos vendégeket, látogatókat úgy kellett nagy sebtében hazaküldeni.

Hírközlő: *Bernhardt Béla*

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND—NYUGAT

Lelkész: **Juhász Imre**

Templom: W. 98 és Denison Avenue — **Lelkészi hivatal:** 3245 W. 98th Street (44102). **Telefon:** (216) 961-6895. — **Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraoztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven.**

Február folyamán vasárnaponként átlagosan 71 hívünk vette igénybe az egyház igehirdető és tanító szolgálatát, márciusban 73, áprilisban 94, májusban 58, júniusban 63, júliusban 45. — Amikor legtöbbször az amerikai magyar egyházak lehanyaglásáról szóló statisztikákat látunk, jól esik néha egy-egy fellendülést tapasztalni, még ha csak ideiglenes jelenségről is van szó! Így például április hónapban az angol templomlátogatottság 8.3%, a magyar 14.3%(!), az úrvacsorázók száma 57.5% emelkedést mutatott az előző évihez képest. Az adakozás terén a heti borítékok, valamint a bójtai és húsvéti adományok mind messzire kimagasló rekordot jelentettek. Május óta azonban ismét lefelé mentünk, híveink kevesebben járnak templomba, mint a zimankós feb-

munkák 4336 dolláros számlájának kifizetéséhez még néhány nagyobb adományra lenne szükség.

Szeebach Gusztáv ellenőrünk lemondott, köszönjük eddigi szolgálatát; utódja lett: v. Radányi Oszkár dr., a presbitérium tagja.

Konfirmáció: Thomas Brello, pünkösdkor, június 10-én. — **Esketés:** John Bendik és Vicki Vala ápr. 12-én; Ronald Walling és Susan Duganitz máj. 5-én; Michael Neeson és Éva Zöldi jún. 23-án. — **Temetés:** A kolozsvári születésű **Olajos Domokos** 69 éves korában márc. 21-én; a Vas megyei Körmend szülötte, **Beck János** 74 éves korában ápr. 21-én; a Moson megyei Lébényből származott **Seebach Teréz** 92 éves korában május 5-én (Nt. Elek Áron). A gyülekezet legutolsó életbenlevő alapító tagját veszítettük el **özv. Ignátz Jánosné** sz. Temlin Teréz halálával. Presbiter, az Oltáregylet harmadik elnöke (1964—1972), majd tb. elnök. Június 27-én temettük 86 éves korában, a Vas megyei Muracsermely szülötte volt. "Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet az ő Fiában van." (1Jn 5:11.)

Május 27-én ünnepélyesen megemlékeztünk a hazáért életüket adott hőseinkről. Akkor került felavatásra templomunk új magyar zászlaja, kéz-

ruárban! A félévi pénztári jelentés szerint az év első hat hónapjában \$17,481.82 volt a bevétel, a kiadás 20,191.70. A most bevégezett tetőjavítási

zel hímett angyalos-koronás-középcímeres gyönyörű lobogó, mely Bónis András testvérünk ajándéka két éve elveszített felesége, sz. Kovács

0188 85 okt
Mrs S Bogád
3437 W 122 St
CLEVELAND OH 44111

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102

Leontina emlékére. — Július 22-i istentiszteleteinken a világ minden részén lévő gyülekezetekkel együttes, azonos imádságban könyörögtünk a budapesti ev. világgyűlés munkájáért.

Dr. Wass Albert erdélyi író, a Szépművés Céh elnöke tart előadást nagyteremünkben szept. 16-án du. 3-kor. — Az Oltáregylet rétest süt és árusít szept. 22. és 23-án. — Ezévi nagy bazárunk nov. 18-án lesz.

TORONTO

H. lelkész: **Bernhardt Béla**

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street. — Lelkészi hivatal: 9715 Lake Ave., Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5507. — Istentisztelet (július-augusztust kivéve) a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor, esetenként 1/7-kor. Mikláj Lajos felügyelő telefonszáma: (416) 621-8285.

Első őszi Istentiszteletünk szeptember 9-én, du. 4 órakor lesz, az igehirdetési szolgálatot Nt. Turchányi Sándor látja el.

Vannak emberek, akik azáltal válnak nagyokká, amit elérnek, mások viszont azáltal, amit megvetnek.

Az elégedetlen emberrel csak kellemetlenségek történnek, míg a vidám, derűs és hálás ember mindig talál okot az öröme.

A szobor

A szüretillatú sárguló őszben motorzaj verte fel a Bakony-erdő évszázados csendjét. A kormányánál őszülő hajú férfi ül és nagy figyelemmel szemléli a fák formáját. Nem véletlenül — ugyanis a szobrászművészet mestere, és művészetének anyaga a fa.

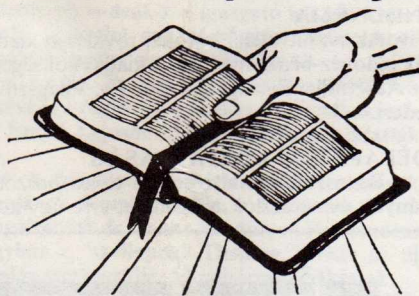
Egyre ritkul az erdő, és a tisztás után egy falu látképe. A megfiatalodó falu új házaival remek látványt nyújt. Lassan végigmegy a kis falun, amikor az utolsó ház előtt megpillant egy körtefa rönköt.

Megáll. Lelki vésőjével már hántja is le a felesleges anyagot, és megszületik a régen megálmodott szobor.

Bezörget a ház kapuján, és előkerül egy idősebb ember, akivel beszélgetésbe elegyedek, és a végén meg egyeznek a rönk megvételében. Búcsúzása előtt megkéri, okvetlenül vigyék be valamilyen fedett helyre, míg a szállítás meg nem történik.

Meleg kézfogás után elindul hazafelé. Lelki szemei előtt már áll a szobor, elképzelt fenséges szépségében. Napok telnek el, mire időt tud szakítani

Mindennapi kenyér

— *Útmutató a Biblia olvasásához* —

1984. SZEPTEMBER HÓ

1. Mt 23:34-39 — Mk 9:1-13

PÜNK. U. 12. VAS. — SZEPT. 2.
Heti ige: 1Pt 5:5

2. Rm 9:1-5 — Mt 14:22-33
3. Mt 23:1-12 — Mk 9:14-29
4. 1Sám 17:38-51 — Mk 9:30-37
5. Gal 2:16-21 — Mk 9:38-41
6. Lk 7:1-10 — Mk 9:42-50
7. 2Sám 16:5-14 — Jer 1:1-10
8. Ez 17:22-24 — Jer 1:11-19

PÜNK. U. 13. VAS. — SZEPT. 9.
Heti ige: Ézs 42:3

9. Rm 11:13-15, 29-32 — Mt 15:21-28
10. Mt 19:2-21 — Jer 2:1-13
11. Csel 14:8-18 — Jer 3:1-10
12. Csel 3:1-10 — Jer 3:19-4:4
13. Jk 5:13-16 — Jer 6:9-21
14. Mt 8:14-17 — Jer 7:1-15
15. Lk 4:38-44 — Jer 7:21-28

az utazásra. Egy kisebb teherkocsit bérel és elindul.

A ház előtt a kis padon kint pipázgatva találja a gazdát, aki nagy örömmel fogadja a vendéget. Mielőtt belépnek a faskamrába, ahová a rönköt bevitték, megszólal a gazda, hogy minden rendben van, sőt, egy nagy meglepetésben is lesz része a mesternek.

Valóban úgy is történt. Nagy meglepetésben volt része, de olyanban, amitől még a lélegzete is elállt.

A faskamra egyik oldalán, szépen rendben felfűrészelve, összehasogatva találta a megvásárolt körtefa rönköt. Szóhoz sem tudott jutni, de a gazda sem, amikor megtudta, hogy nagy buzgalommal milyen nagy kárt csinált, pedig csak kedveskedni akart.

Búcsúzáskor a művész elmondta, hogy elkészülte után a szobor milyen nagy értéket képviselt volna, és így csak »tűzőnsíró« fáva alacsonyult.

Uram, engedd megismernem bölcs terveidet, és ne hagyd, hogy belevágjak azokba — többet cselekedjem annál, mint amit reám bízta! Cs. Gy

PÜNK. U. 14. VAS. — SZEPT. 16.
Heti ige: Mt 25:40

16. Rm 11:33-36 — Mt 16:13-20
17. 2Sám 9:1-11 — Jer 9:22-23
18. 5Móz 24:17-22 — Jer 14:1-16
19. Csel 4:32-35 — Jer 15:10, 15-21
20. Csel 6:1-7 — Jer 17:5-17
21. Mt 6:1-4 — Jer 18:1-2
22. Ám 5:4-7, 10-15 — Jer 20:7-18

PÜNK. U. 15. VAS. — SZEPT. 23.
Heti ige: Zsolt 103:2

23. Rm 12:1-8 — Mt 16:21-26
24. Ézs 40:15-26 — Jer 21:1-14
25. Gal 5:15-23 — Jer 23:1-8
26. 1Ts 1:2-10 — Jer 26:1-19
27. 3Móz 9:22-10:5 — Jer 28:1-17
28. 3Móz 16:1-5, 15-19 — Jer 29:1-14
29. Lk 10:17-20 — Jer 30:1-3; 31:1-14

PÜNK. U. 16. VAS. — SZEPT. 30.
Heti ige: 1Pt 5:7

30. Rm 13:1-10 — Mt 18:15-20

1984. OKTÓBER HÓ

1. Lk 12:22-32 — Jer 31:18-20, 31-37
2. 1Kir 17:7-16 — Jer 36:1-32
3. 1Ts 2:9-11 — Jer 37:1-21
4. Csel 27:21-26, 33-37 — Jer 38:1-13
5. 2Ts 3:6-13 — Jer 38:14-28
6. Lk 6:20-26 — Jer 39:1-14

PÜNK. U. 17. VAS. — OKT. 7.
Heti ige: 2Tim 1:10

7. Rm 14:7-9 — Mt 18:21-35
8. 2Sám 12:15-24 — Jer 39:15-40:6
9. Jób 5:17-26 — Jer 40:7-16
10. Zsid 12:4-11 — Jer 41:1-18
11. Rm 4:18-25 — Jer 42:1-22
12. Zsid 10:35-39 — Jer 43:1-13
13. Jk 5:9-11 — Jer 44:1-14

PÜNK. U. 18. VAS. — OKT. 14.
Heti ige: 1Jn 5:4

14. Fil 1:1-5, 19-27 — Mt 20:1-16
15. Zsid 11:1-7 — Jer 44:15-23
16. 1Jn 4:4-11 — JSir 1:1-8, 17-22
17. Zsid 11:17-22 — JSir 3:1-9, 18-33
18. Ézs 49:7-13 — JSir 3:34-44, 55-59
19. Jn 9:35-51 — JSir 5:1-5, 16-22
20. Zsid 11:23-31 — 2Kor 1:1-7

PÜNK. U. 19. VAS. — OKT. 21.
Heti ige: 1Jn 4:21

21. Fil 2:1-11 — Mt 21:18-32
22. Mt 5:23-26 — 2Kor 1:8-11
23. 1Ts 4:9-12 — 2Kor 1:12-24
24. Ef 6:1-9 — 2Kor 2:1-11
25. Jk 2:1-8 — 2Kor 2:12-17
26. Rm 14:19-15:3 — 2Kor 3:1-11
27. Jk 2:8-13 — 2Kor 3:12-18

PÜNK. U. 20. VAS. — OKT. 28.
Heti ige: Jer 27:14

28. Fil. 4:4-8 — Mt 21:33-43
29. Fil 2:12-13 — 2Kor 4:1-6
30. Kol 3:5-11 — 2Kor 4:7-12
31. **Reform. ünn.** Rm 3:19-28 — 2Kor 4:13-18